Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Українцем єсть всякий,
хто хоче щоб Україна
перестала бути колонією.
В'ячеслав ЛИПИНСЬКИЙ

№ 46 (357)
17 листопада 2011 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДІЯ

СПІВПРАЦЯ ЗАДЛЯ МАЙБУТНЬОГО

Як ми уже повідомляли, у Івано-Франківському ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка відбувся круглий стіл «Просвіта» – Церква». У ньому, зокрема, взяли участь голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький, владики – ректор Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ єпископ Софрон Мудрий, керуючий Івано-Франківською єпархією УГКЦ єпископ Володимир Війтишин, керуючий Коломийською єпархією УГКЦ єпископ Микола Сімкайло, настоятель Свято-Троїцького катедрального собору протоієрей Іван Дяків, референт митрополита Андрія УАПЦ Іван Костишин, декан Івано-Франківського деканату РКЦ Казимир Галімурка, пастор Церкви ХВЄ директор християнської місії «Добрий самарянин» Олег Карп'юк, пастор церкви «Перемога» Центру Християнських Євангельських Церков «Перемога» Клавдія Дякович.

У круглому столі взяв участь відомий поет, перший голова відновленої «Просвіти» лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка наш земляк Дмитро Павличко.

Мова йшла про співпрацю «Просвіти» і Церков у сфері духовного виховання та розвитку краю.

У благородній справі відродження і духовного проводу нації важливою є співпраця «Просвіти» з усіма громадськими й політичними патріотичними структурами. Але насамперед – із духовенством. Варто пам'ятати, що «Просвіта» зароджувалася майже півтора століття тому в середовищі духовенства. Тяглість цієї співпраці продовжувалася за часів митрополита Андрея Шептицького, який був почесним членом «Просвіти», визнавав її справжнім дзвонарем українства і наставляв духовенство вступати у просвітянські лави і, де потрібно, очолювати ці новітні українські патріотично-виховні структури. Саме завдяки такій співпраці й духовній опіці відбувалася самоорганізація громад, творилися читальні й Народні доми, ширився кооперативний рух, гаслом якого було: «Свій до свого по своє», повсюдно поставали товариства тверезості, школи виховання добрих господарів…

Словом, народ ставав собою, нацією. Саме вихована в ті часи покоління стали на прю за волю у роки творення ЗУНР, боротьби ОУН–УПА.

Але більшовицька окупація знищила «Просвіту», як і українське духовенство, зупинивши процес націєтворення на півстоліття. І лише з проголошенням Незалежності «Просвіта» знову стала в духовному проводі українства через Концепцію відновлення діяльності в кожному населеному пункті, трудовому, навчальному колективі. А реалізувати цей проект можна лише спільно з громадськістю і насамперед – у співпраці з Церквою.

– Маємо зрозуміти загрози, які нині постали перед нами, – нагадав Степан Волковецький. – Насамперед те, що нація ще не сформована, а державної ідеології немає, як немає своїх українських засобів інформації для донесення її до людей. Натомість аґресивно наступає «русскій мір», суспільством заволодів меркантилізм. Але ж немає держав без державної ідеології. Отож «Просвіта» як об'єднуюча та координаційна структура має взяти на себе функції її вироблення й імплантації в суспільну свідомість. Та без Церкви, без розширення своїх структур реалізувати це завдання неможливо…

– Нас зібрала тут велика ідея об'єднати діла тілесні й духовні і поставити їх супроти зла, – сказав єпископ Софрон Мудрий. – Бо зло торжествує, спокушує молодь, забираючи у неї майбутнє. Запропонована нам «Просвітою» співпраця – справа насущна і важка… Нумо до праці, брати! – закликав владика.

– Ця справа важлива не лише для нашого краю, Галичини, а й усієї України і тому її конче необхідно поширити в усій державі, – наголосив владика Володимир Війтишин. – Але так само вона потребує підтримки державних мужів. Зі свого боку буду наставляти духовенство і вірних єпархії, аби Меморандум став документом дії і закликаю до цього всіх.

– Така співпраця конче потрібна і на часі, бо повсюдно люди радше «штурмують» маєтки і гроші, аніж духовні цінності, – сказав єпископ Микола Сімкайло. – Як керуючий єпархією зобов'яжу кожного священика співпрацювати з «Просвітою», бути у постійному контакті з її активом на місцях, всіляко сприяти самоорганізації громад, розвою їхнього християнського життя.

– Радію, що беру участь у такій важливій розмові й стою біля започаткування справи, яка має бути поширена на всю Україну, – звернувся до присутніх Дмитро Павличко. – Мене, як і все моє покоління, виховала «Просвіта» і Церква. І нині ці духовні чинники мають спільно творити історичну справу духовного відродження народу…

Ідею співпраці «Просвіти» і Церкви підтримали й інші учасники круглого столу. В дискусії наголошувалось, що задля доброї перспективи нації варто усвідомити потребу історичного моменту, згуртуватись навколо «Просвіти» аби реалізувати духовний потенціал народу, майбутнє якого явно загрожене. Усі усвідомлюють, що нас чекає клопітлива, часом невдячна але сповнена глибокого змісту і конче потрібна робота. Поодинці ми можемо щось зробити, але добро для всієї спільноти можна творити лише разом.

При цьому домовилися, що «Просвіта» і Церква всіляко й активно взаємодіють, священики беруть безпосередню участь у діяльності просвітянських структур, наближаючись до вірян, а члени «Просвіти», підсилюючи християнські громади, сприяють Церкві у виконанні її духовної місії.

За підсумками круглого столу підтриманий «Меморандум про співпрацю між «Просвітою» і Церквою в Івано-Франківській області». Такий документ підписаний із кожною єпархією.

А насамкінець учасників розмови духовними піснями привітав сімейний ансамбль о. Володимира Наритника з Рогатинщини.

Богдан ВІВЧАР

ЮВІЛЕЇ

У Рогатині урочисто відзначили 120-річчя постання «Просвіти» на теренах Опілля.

БУЛО ТЕПЛО, ЗАТИШНО, СВЯТКОВО…

Святково прибрана актова зала школи естетичного виховання привітно рушниками зустрічала гостей і зблизька, і здалека. А їх, рушників, аж 44 із кожного опільського села, ориґінальних, неповторних, вишитих усіма барвами природи.



Просвітянський сімейний ансамбль отця Володимира Наритника

Після дружньо всією залою проспіваного «Ще не вмерла…» і благословення отця Дмитра заступник голови райдержадміністрації Ірина Кобута й міський голова Володимир Гусак вручили активним просвітянам грамоти, квіти, подарунки. А голова РМО «Просвіта» Світлана Даниляк оповіла історію творення Рогатинської філії 120 років тому, пройдений нею тернистий історичний шлях аж до знищення її москалями у 1939-му. А також згадала українську весну її відновлення у дев'яностих роках минулого століття, творців новітньої «Просвіти». Живим подякувала, а тих, хто відійшов у вічність, присутні вшанували хвилиною мовчання.

Вітаючи опільчан з ювілеєм, голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький наголосив, що наша організація має перед Україною заслуги, яких не має жодна інша громадська чи партійна структура. Майже півтора століття тому в умовах заборон і переслідувань окупаційними режимами вона просвічувала народ, кріпила його дух, піднімала до самостійного національно осмисленого буття. «Просвіта» виховала покоління патріотів, які жертовно клали свої життя у боротьбі за волю. І в нинішніх умовах перед нею стоять завдання вироблення державної ідеології, об'єднання демократичних сил, спонукання до самоорганізації громад. Маємо усвідомити, наголосив промовець, що ми державу лише проголосили, а не збудували. Тому нас і далі чекає нелегка, але сповнена державницького змісту конче потрібна робота.

С. Волковецький від імені Правління ОО ВУТ «Просвіта» вручив найкращим просвітянам, активістам осередків почесні грамоти й подякував за безкорисливу працю.

А потім було розмаїття пісень, танців і обрядових дійств. Співав о. Володимир Наритник, молодіжні колективи із сіл Нижня Липиця, Пуків, опільську ношу демонстрували майстрині з сіл Липівка, Лучинці, Підкамінь, Стратин, Верхня Липиця, Помонята і багатьох інших. Вітали рогатинців і колективи обласної «Просвіти» – «Квіти ромену», «Червона калина», вихованці Клубу обдарованих дітей.

Теодор ДРОВНИЧ

БОЛИТЬ

ЗНАЙ НАШИХ ХРУНІВ!

Кажуть, надія вмирає останньою. В цьому разі вона все більше згасає. Про це подумалось після того, як у Верховній Раді не була підтримана пропозиція опозиції про декриміналізацію статті Кримінального кодексу, за якою Юлію Тимошенко засудили на сім років. В. Янукович не хоче бачити на волі свого головного політичного суперника, або просто боїться.

Ось і дав команду Чечетову не піднімати руку вгору. Але ж чому до реґіоналів приєдналась група з претензійною назвою «Реформи заради майбутнього», парламентські соратники В. Балоги. А про різні тушки і говорити нічого. Тож вчитайтесь в імена, скільки серед них галичан і перекинчиків-хрунів, які перед публікою за Україну рвуть на собі вишиванки:

Лілія Григорович, Юрій Ключковський, Ігор Палиця, Ігор Кріль, Леся Оробець, Василь Петьовка, Станіслав Аржевітін, Олександр Буряк, Володимир Поляченко, Віктор Тополов, Микола Кульчинський, Іван Плющ, Богдан Губський, Валерій Писаренко, Володимир Пилипенко, Анатолій Семинога… Невже їх не мучитиме совість, що вони не пожаліли не політика, не соратника по Майдану, не колишнього прем'єра, а просто жінку. Тендітну, слабку, принижену владою темряви?

Г. Р.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,28 грн., на три місяці – 12,24 грн.,
на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

ВІДЗНАЧЕННЯ

ДЕНЬ ПИСЕМНОСТІ В «ПРОСВІТІ»

Івано-Франківське міське об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка запросило письменників з обласної організації Національної спілки письменників України і в Народному домі «Просвіта» організувало урочистості з нагоди Дня української писемності та мови. Зал заповнила молодь – старшокласники разом із головами осередків товариства «Просвіта» навчальних закладів міста: загальноосвітні та католицька школи, ліцеї, гімназії і вчителі-методисти з управління освіти і науки міськвиконкому.

У вступному слові, яке виголосив голова міського об'єднання ВУТ «Просвіта», професор, академік Василь Бойко, привітавши всіх присутніх, розповів про історію цього дня, встановленого в 1997 р. Указом тодішнього Президента України Л. Кучми, про минуле і сьогодення української мови, що проголошена в Конституції державною, про її значення для консолідації нашого суспільства.

Ведучою вечора була член Спілки журналістів України Марія Солодчук. У програмі свята зі своїми творчими доробками цікаво і патріотично виступили голова обласної організації Спілки письменників України Євген Баран, письменники: Степан Процюк, Марія Вайно, Ганна Дорошенко, Василь Бабій, Марія Ткачівська, Іван Гаврилович і Ярослав Ясінський.

Пісні на слова наших краян – письменників Степана Пушика, Романа Юзви та багатьох інших – виконали заслужений артист України Мирослав Петрик, дует «ЮліТан» (Юля і Тетянка Барабанови) і Настя Павлюк – вихованці обласного Народного дому «Просвіта» (керівник – Руслана Денега) і тріо «Ладо» (керівник – Людмила Обух).

Про те, чи легко жилося в ті, далекі тепер, 40–50-ті роки юнкам і юнакам, які носили з собою і для себе останню ампулу з отрутою, заплетену в косу чи зашиту в одяг? Щоб Україна була в кожному з нас, щоб ніколи не були зачинені думка, слово – наголошували в цей день у своїх виступах письменники. І закликали присутніх любити, шанувати й оберігати українську мову від нападок недругів, від загрози звуження її вжитку, нині стає все очевиднішою в нашій державі.

В залі була виставка книг письменників, охочі могли ознайомитися і придбати стіннівки, виготовлені учнями ЗШ № 1, присвячені рідній українській мові й подаровані товариству «Просвіта».

Не тільки оплесками вдячних глядачів, але і грамотами й подяками нагородили у цей день від імені міського голови В. Анушкевичуса начальник управління культури міськвиконкому М. Петрик і голова товариства професор В. Бойко наших письменників та активістів товариства.

Наталія СИНИЦЯ,
відповідальний секретар
ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

СХАМЕНІТЬСЯ, БУДЬТЕ ЛЮДИ!

З приходом до влади в Україні коаліції на чолі з Партією реґіонів та її вождем Януковичем у щойно звільненій від диктатури країні почався етноцид корінної української нації. Першим виявом цього етноциду є записана у передвиборній програмі Партії реґіонів вимога надати російській мові статусу державної.

ГОЛОДОМОР... ГЕНОЦИД. А НИНІ – ЕТНОЦИД

Етноцид – це духовний різновид геноциду: позбавлення нації її окремішності.

Російська мова поширена в Україні шляхом заборон та утисків, спрямованих проти рідної мови українців та державного сприяння поширенню в усіх відтинках суспільного життя мови російської, у приєднаній обманом та силою до імперії країні. Надання ж цій мові державного статусу в незалежній державі буде відродженням мовних обставин в Україні часів колоніального рабства. Тому вимога коаліції є відверто антидержавна, спрямована на етноцид українського народу.

Передбачаючи здійснити своєю вимогою етноцид українського народу, урядова коаліція заразом веде наступ на українську освіту. Президент Янукович призначив відвертого українофоба на пост міністра освіти й науки. Цей міністр узяв на озброєння імперський етноцид населення України: скорочує сферу вжитку української мови в освітніх закладах, розпалює національну ворожнечу, відроджує сталінські норми в галузі освіти, відверто висловлює антиукраїнські, проімперські ідеї, наслідує практику імперії, де освітні заклади зомбували населення, перекручуючи правду про злочини Москви в Україні, зокрема заперечуючи штучну природу голодомору.

Місцеве керівництво спрямовує свою «освітню» діяльність на закриття українських шкіл, як це робиться в Донбасі, заразом ведеться планомірна і систематична кампанія місцевих культуртрегерів з метою ліквідувати українські друковані органи.

Єдина в Одесі газета «Чорноморські новини» перебуває у стані облоги різними адміністративними структурами з єдиною метою: домогтися її закриття. Її забороняють продавати в кіосках, розповсюджувати і навіть лякають передплатників, позбавляють приміщення.

«Вчителі, лікарі, всі, хто бодай якось залежний від влади, бояться будь-якого прояву лояльності до нашої газети. Це видається дикунством, але направду так і є», пише мені в листі один із редакторів.

Місцева адміністрація, обрана завдяки фальсифікації, а також призначена Януковичем, старається, де тільки можна, упослідити українську мову. Так, одеська міська рада ухвалила, що заяви та клопотання до мера Одеси мають писатися тільки російською мовою. І це тоді, коли українська мова є єдиною державною мовою.

Неважко передбачити, що в разі надання російській мові статусу державної, ці російські супершовіністи вдадуться до ще вишуканіших виявів неповаги до мови українського народу.

Українські школи чи з українською, чи з російською мовою викладання потребують контактів із забороненими в СРСР і відродженими в незалежній Україні громадськими просвітянськими організаціями, які дбають, зокрема, про патріотичне виховання українських дітей. І от що мені пише член Маріупольської «Просвіти», Ірина Молчанова: «Ви знаєте, які у нас часи. Голова управління освіти… навіть заборонила просвітянам ходити по школах. Отак. Я одна на все місто ходжу й мене приймають, бо я це роблю вже майже десять років».

Замість «Просвіти», нова влада схильна довірити нагляд за вихованням молодого покоління священнослужителям Російської Православної Церкви (РПЦ). Ця Церква, змінивши свою назву на УПЦ, створює православно-патріотичні табори для дітей, де їх виховують у ненависті до Української самостійності. Охорону цих таборів, а також виступи патріарха РПЦ Кіріла, довірено проросійським козачим об'єднанням, яких так само підтримує влада, залучаючи лише представників цих козачих об'єднань до Координаційної ради з питань розвитку козацтва, а ще, ясна річ, і представників РПЦ.

На інавґурації Президент Янукович склав присягу на вірність Україні патріархові РПЦ. А всі антиукраїнські дії РПЦ в Україні Янукович і його влада схвалює. І підтримує боротьбу РПЦ з українськими Церквами.

Відсування українських патріотичних організацій та українських Церков від участі у вихованні молодого покоління, це знову таки дія, спрямована на етноцид українців, а саме – на русифікацію української молоді. Практичні заходи, які здійснює влада, переконливо доводять, що мета Януковича і Партії реґіонів – русифікувати України і то з допомогою кривавих захоплень українських Церков підготовуваним владою російським козацтвом та запровадження в Україні «єдино правильної віри» патріарха Кіріла і повернення в Україну відносин, які існували під царсько-сталінською окупацією. У цьому печерному плані, виробленому за межами України, не останню роль грає паплюження героїв українського визвольного руху.

Тож чи може цивілізований світ толерувати прояви печерного дикунства, які Партія реґіонів та Президент Янукович практикують в Україні?

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ТАК ДУМАЮ

БУДУЄМО ДЕРЖАВУ ЧИ РУЙНУЄМО

Ми – паралітики з блискучими очима,
великі духом, силою малі,
Орлині крила чуєм за плечима,
самі ж кайданами прикуті до землі.
Леся Українка

Таку характеристику дала нам наша українська Касандра понад сто років тому. Ця характеристика актуальна донині, коли небувалого розмаху досягла смертельна хвороба – корупція, яка своєю руйнівною дією охопила всі сфери нашого життя. Ця хвороба не тільки затьмарила нам шлях до національної формації, але і руйнує основу для національного, духовного, матеріального та фізичного здоров'я української нації.

Згадаймо, як ми йшли до своєї незалежної держави вже у XX столітті. Перш за все, наше попереднє покоління йшло на смерть, щоб розбудити західний цивілізований світ і спонукати його усвідомити існування української нації. І коли загинув майже весь її цвіт у боротьбі з комуністичною імперією, то його частинка (десять тисяч дивізійників та кілька сотень бійців УПА, що з боями пробились на захід) довела правду про боротьбу української нації за свою свободу і справедливість. Аж тоді запрацювала машина з розвалу останньої імперії на території Європи.

Ми, галичани, взялися за руки, створили живий ланцюг до Києва й поїхали з синьожовтими прапорами будити наших братів на Сході України до національної свідомості. І цей великий наш дух, про який згадує Леся Українка, розбудив весь український народ до своєї державності. І в кінці 1991 р. ми понад 90 відсотками голосів на референдумі отримали право на побудову своєї незалежної національної держави.

Але будувати національну державу не було сили, бо ті, що могли будувати, загинули. Тому за будівництво держави взялося молодше покоління українців, що сформувало свій світогляд при комуністичному режимі. Серед них були дисиденти і шістдесятники. Вони створили Український народний рух за перебудову, бо чули ці «крила за плечима», але в душі національної ідеї у них не було, бо були «прикуті кайданами» до соціалістичного минулого, що не відповідало національним устремлінням народу. Леся Українка написала образно – «прикуті до землі».

Тому нині маємо українську державу, не національну, а радянську під вивіскою «громадянського суспільства». Конституційно, без жодної ідеології, але комуністична ідеологія залишилася в душах тих, хто нині при владі на всіх рівнях. Це і є основною причиною соціальної, політичної та духовної криз в Україні.

Корупцію ми отримали в спадок від комуністичного режиму, але там вона мала кордони, які оберігали режим від дискредитації. А при нашому «демократичному» урядові Українська держава від корупції не має жодного захисту. Нині особливу увагу привертає до себе освіта й медицина – основа духовного та фізичного здоров'я української нації. Всім ми знаємо, що за нинішнього рекордного рівня корупції, фактична чисельність молоді, яка прагне отримати належну освіту без хабара різко зменшилася, а кількість спеціальних навчальних закладів (не інженерних) значно зросло. Тож для кого і навіщо розширюється така спеціальна навчальна база? І чи може вона змінити ситуацію у розумовій праці?

У всіх розвинених країнах розумова праця – престижна й високооплачувана. В дореволюційній Росії праця інтеліґентна оплачувалася у чотири рази вище, ніж праця робітника. В СРСР відбулося зрівняння середньої зарплати робітників та інтеліґенції аж у 1960-их роках, за що змушували ще й дяку-вати «рідній» КПРС. Цій тоталітарній системі ніколи не був потрібний інтеліґент, якого вона боялася, зневажала й ненавиділа. Їй потрібен був слухняний дипломований зденаціоналізований службовець з дипломом. Слухняний слуга. Як видно, ця тенденція триває донині. Забезпечуються дипломами й науковими званнями переважно ті, хто має гроші. Тому інтеліґенції у нас ще немає, бо ще немає в державі статусу інтеліґента. Та про це ніхто не говорить.

Погляньте, як ми поводимось із видатними постатями української нації у себе вдома. Їх виносять на околиці міста, як карикатуру. Тож хіба це не прихована ворожа дія, що неґативно впливає на формування національної та духовної свідомості молодої української нації? Сусіди не допустили б, щоб пам'ятник Міцкевичу був поставлений на околиці, та ще й у такому спотвореному вигляді. І перше слово протесту було б почуте від згуртованої інтеліґенції. А наші трударі розумової праці гуртуються тільки для прославлення один одного на своїх ювілеях. Насущні ж проблеми нації проходять повз них не поміченими.

Газета «Галицька Просвіта», яка найбільше висвітлює проблеми української нації, доходить, мабуть, до кожної бібліотеки наших вищих шкіл. Але чи студенти її читають? Чи обговорюють публікації? А чому не робити цього, запросивши автора. Бо інакше студенти й викладачі не мають зв'язку з життям і слабо усвідомлюють своє місце, свою роль в утвердженні нації і держави. За прогнозами Організації Об'єднаних Націй у 2050 році в Україні буде 30 млн. населення, а скільки залишиться українців на своїй прадідівській землі, тільки Богові відомо, при такому духовному занепаді.

Спитайте у випускників шкіл зі середньою освітою, скільки вони знають віршів Тараса Шевченка з його поетичної художньої праці, в яких сформульована українська національна ідея? І це вже вам дасть відповідь на духовну ситуацію. А великий теоретик української нації Дмитро Донцов учив нас: «Зрозумійте, що Шевченко, його «Кобзар», його життя і Святе Письмо – це все те, що ви потребуєте для побудови своєї національної держави». Другим фактором, який впливає на фізичне здоров'я української нації, є медицина. Як відомо, нині наша медицина живе, працює і розвивається ані як державна, ані як приватна. У неї ні на що немає грошей. Тому випускники наших медичних вишів отримують за тими стандартами і знання, які не ототожнюються ні з європейськими, ні з американськими.

А в державі маємо парадоксальне становище: вчорашні, що при владі, мають гроші, їдуть лікуватися за кордон, а народ прив'язали до свого бізнесу лікувальними засобами, видирають у нього останню копійку. І успіх, і прорахунок, який хоронять у землю, однаково золотять руку лікареві. Отож задумаймось: ми будуємо свою державу чи руйнуємо її? І діймо!

Степан ПРИЙМА, *м. Івано-Франківськ*

КОНКУРСИ

НАЙКРАЩІ ЮНІ СПІВАКИ

Традиційно, вже 18 років поспіль, з ініціативи управління освіти і науки облдержадміністрації серед учнівської молоді проводиться конкурс патріотичної пісні. Цього року в ньому на рівні міст, сіл, районів, селищ взяло участь більше трьох тисяч дітвори. Нещодавно переможці районних змагів зібрались у залі Івано-Франківської школи-ліцею для обдарованих дітей із сільської місцевості, щоб позмагатись за звання найкращих.

З-поміж 250 учасників, 32 колективів із 19 районів важко було визначити найкращих навіть компетентному журі, очолюваному професором Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Ольгою Ничай. Адже вокальні гурти, тріо, дуети й вокалісти зачаровували всіх глядачів не лише професійною підготовкою, унікальним звучанням, піснями, але милували своїми сценічними костюмами і виконанням. А втім виникало питання апаратури. Мабуть, уже треба відходити від такої практики, як використання фонограми, мікрофонів, підсилювачів, а привчати дітей співати а капела, щоб усі були в рівних умовах і розробляли голоси.

Саме так представили себе учасники Івано-Франківського



Володарі І місця – тріо ЦДіЮТ у складі Юліани Житар, Іринки Стецько, Соломії Карпів та їхній керівник Тетяна Шиптур

ЦДіЮТ у складі Іринки Стецько, Юліани Житар, Соломії Карпів (керівник – Тетяна Шиптур), які своїми голосами й інтонуванням вразили всіх і законно здобули перше місце серед гуртів і тріо, поділивши його з чудовим гуртом «Перлина краю» з Коломийської ЗОШ № 8. Друге місце розділили гурт з Брошнів-Осади Рожнятівського району, Тлумацької школи, Богородчанської школи № 1, Надвірнянської ЗОШ № 3, а третє місце здобули Кадобнянська ЗОШ Калуського району, Липівська школа Тисменицького району, Калуська ЗОШ № 4.

Високий рівень виконавської майстерності показали і солісти. Перше місце поділили Олег Шумей із Долинської ЗОШ № 4, Іван Кричковський з Білоберезької школи Верховинського району. Другим місцем журі відзначило Іринку Кривень з Рогатинської ЗОШ № 2, Івана Маснюка з Івано-Франківського ЦДТ, Марічку Поляк із села Тюдів Косівського району. Третє місце здобула володарка унікального альта Олександра Послєдова з Долинського природничого ліцею, авторка власних пісень Інна Кружко зі Снятинської школи-інтернату та Микола Соловій з Рогатина.

Треба скласти подяку як організаторам, зокрема незмінній організаторці, зв'язковій між школами, управлінням освіти, виконавцями – провідному спеціалісту Вірі Парипі, ведучій Ользі Постолянюк, членам журі, музичним керівникам шкіл, організаторам, а насамперед – виконавцям, які люблять і високо несуть патріотичну пісню, з вірою ідуть у завтрашній день.

Галина КАЙДАН

ПИЛЬНУЙ

СПОВІДУЙТЕ РІДНЕ, СВОЄ

Наближається одне з найбільших всенародних свят – Різдво Христове, коли над Україною, над усім християнським світом полине вітання: «Христос рождається! Славімо Його!».

Але і в ці хвилюючі, облагороджуючі наші серця і розум дні не всі вітаються таким християнським привітом. Звичайно, «добрий день» – давнє і доброзичливе, але з прийняттям християнства збільшився лексичний склад нашої мови і облагородились відносини між людьми. І вітання та відповіді «Христос народився (рождається)!», «Славімо Його!», «Христос воскрес!», «Воістину воскрес!» вносять більше тепла, відкритості, щирості у наші стосунки.

Пригадую, як ці вітання у часи войовничого атеїзму сказані, щоб сторонні не чули, якось здружували нас – учителів, лікарів, інженерів, робітників. Встановлювали між людьми атмосферу довіри й щирості.

Розсудливій людині зрозуміло, що наш обов'язок – підтримувати традиційні для нашого краю «Слава Ісусу Христу!» – «Слава навіки Богу!» («Навіки слава!») чи у буденні дні привітання «Доброго ранку (дня, вечора)», «Доброго Вам здоров'я», «Радий (-а) Вас бачити» чи прощання – «До побачення», «На добраніч», «Дай, Боже, Вам здоров'я», «До зустрічі», «Усього доброго».

Серед частини жителів можна почути такі приємні вітання наших дідусів і бабусь: «Як ся маєте», «Вітаю і кланяюсь», прощання – «Будьте здорові», «Тримаймося», «Будьмо!», чи запозичені з мов сусідів і українізовані: «Цілую ручки» (до жінок), «Сервус», «Ґратулюю».

Все це урізноманітнює нашу мову та й вживаються ці вітання залежно від обставин, віку, співрозмовників тощо.

Вітання – це не дрібниця, а наш рівень культури, пошани один до одного. Це і наша історія.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
просвітянин

ПАМ'ЯТЬ

КОМАНДИР УПА-ПІВНІЧ

На Тернопільщині в Збаражі громадськість відзначила 100 років з дня народження полковника УПА Дмитра Клячківського, більш відомого під псевдо Клим Савур. В урочистостях разом із представниками влади взяли участь і голова УВКР Михайло Ратушний, голова КУН Степан Брацюнь та багато інших.

Клим Савур прожив не довге життя, лише 34 роки, але його роль в ОУН та розбудові відділів УПА важко недооцінити. Саме він займався побудовою тактики боротьби з гітлерівцями, формуванням кінних загонів УПА та ін.

Дмитро Клячківський народився 4 листопада 1911 року в Збаражі. Закінчив Станіславську гімназію, відбув службу в польській армії. За свою любов до Батьківщини та активну участь у націоналістичному русі заарештований органами НКВС у Львові й засуджений комуністичним режимом до смертної кари, яка була замінена на 10 років тюремного ув'язнення. У липні 1941 року втік з Бердичівської тюрми. У 1943 році допомагає в організації УПА та стає її першим командиром. А з 1944-го року – командир УПА-Північ.

12 лютого 1945 року на Рівненщині загинув у бою з переважаючими силами НКВС біля Оржівських хуторів. Посмертно отримав найвищу нагороду ОУН–УПА – Золотий Хрест ОУН.

9 липня 1995 року в Збаражі був встановлений пам'ятник Дмитрові Клячківському, біля якого і відбулись урочистості та велелюдне віче з нагоди його 100 дня народження.

Володимир РУШТАН

РЕАЛІЇ ЧАСУ

КІНОДОКУМЕНТ ПРО ПРАВА

З 16 по 18 листопада 2011 року о 18.00 у приміщенні Культурно-мистецького центру «Є» (м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 31, 4-ий поверх) відбувається показ найкращих документальних фільмів з усього світу, які були призерами найвідоміших Міжнародних фестивалів документального кіно.

Мандрівний фестиваль є традиційним продовженням Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини «Docudays UA». Після показів у Києві, які цього року відбувалися з 25 до 31 березня, «Docudays UA» вирушає у подорож Україною.

У Івано-Франківську фестиваль проходитиме вчетверте і глядачі переглянуть більше десятка картин. Порушуватимуться теми прав дитини, ув'язнених і просто громадян тієї чи іншої країни.

Після показу того чи іншого фільму відбуватиметься обговорення тієї чи іншої проблематики з представниками громадських організацій, юристами, усіма зацікавленими. Глядачі мають змогу вибрати потрібну літературу.

Цикл «Герої нашого часу»: відеоісторії звичайних українців, які щодня своїми зусиллями намагаються змінити реальність, що їх оточує. Кожен «герой» має свою історію, кожен із них доводить – усе можливо, якщо докласти зусиль та не ламатися під тиском обставин, не дозволити системі загнати себе у глухий кут.

«Усі документальні фільми відображають життя реальних людей, – зазначає голова Івано-Франківської обласної організації «Молода Просвіта» Євгенія Бардяк. – Це ті історії, які трапилися або й досі відбуваються насправді. А права людини стосуються кожного і щодня, тому не варто оминати цю тему».

Після переглядів глядачі можуть отримати безкоштовну консультацію юриста й поспілкуватися з правозахисником Андрієм Малетином.

З. І.

ЗУСТРІЧІ

СПОВІДЬ ДМИТРА ПАВЛИЧКА

Наш краянин почав її у Народному домі «Просвіта» з розповіді про те, як він юним пішов в УПА і три місяці спав на постелі з хвої. Далі була тюрма за участь у молодіжній сотні УПА за наклепом районного КДБ. Справа закінчилася тим, що його випустили, бо такої сотні не було. Комсомольцем ніколи не був. Вступав у Станіславівський медінститут. Але документів не прийняли, бо не був комсомольцем. У Львівський університет здав документи, а липову довідку про те, що є в комсомолі, отримав від комсомольського секретаря Яблунівської середньої школи за літру горілки!

Ще під час навчання в університеті виступив із заявою про те, що нас примушують любити все російське більше, ніж українське. Ця інформація дійшла навіть до М. Хрущова. Далі Шелест і Щербицький слідкували за ним з допомогою спецслужб, а особливо цим зловживав перший секретар Львівського обкому Іван Грушецький. Так тривало аж до часу, коли він став депутатом ВР СРСР в 1989 р. Тоді зустрілися письменники України з М. Горбачовим. На зустрічі був Щербицький. Наш земляк у розмові з ним сказав, що в Україні всі назви пишуться російською. Наприклад: на мості ім. Патона написано – «река Днепр». Щербицький сказав, що це неправда і послав генерала, щоб той переконався. За якийсь час генерал вернувся і підтвердив, що Павличко має рацію…

Він є автором пропозиції, що депутати від республік у Москві повинні виступати рідною мовою. Але «за» проголосували тільки 113 депутатів ВР СРСР. Гордиться тим, що є автором першого речення декларації про незалежність України…

Зараз Україна переживає нелегкі часи. Найбільша проблема – знайти національного лідера. Каже, що розмовляв із керівниками чотирнадцяти опозиційних партій і переконував їх обрати одного. Не виходить. Але він вірить в Україну, в її європейське майбутнє. Коли їздить Україною з виступами, то закінчує їх словами «Слава Україні!» Й усі відповідають: «Героям слава!». Тепер його тішить молодь не тільки в Яблунові, Коломиї, але й у Києві.

Цього разу приїхав до рідного Стопчатова, щоб розпочати роботу з побудови пам'ятника сотенному Василеві Скригунцю. І рішуче за те, щоб пам'ятник своєму героєві мало кожне село чи містечко, а не однотипні пам'ятники, навіть генієві України – Т. Шевченку. Громада в залі підтримала його.

Далі були відповіді на запитання, які задавали Я. Оленчук, О. Чайківський, Г. Грицюк…

У часі перебування на Прикарпатті Дмитро Васильович у Коломиї виступив на урочистостях, присвячених Дню української писемності та мови. Відбулася зустріч у Коломийській гімназії імені Михайла Грушевського. Виступив перед гімназистами колишньої і теперішньої генерацій, подарував гімназії повну збірку своїх творів.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ЦЕ – НАША ІСТОРІЯ

ЙШЛИ СМЕРТІ НАВСТРІЧ



Минає 90-річчя Другого зимового походу і трагічної загибелі під Базаром на Житомирщині вояків УНР.

Визвольні змагання українського народу 1917–1921 років добігали трагічного кінця. Восени 1920 року військо Української Народної Республіки разом із вимушеними союзниками – поляками – відступило до Збруча. 12 жовтня польська влада дійшла згоди з більшовицькою Росією про перемир'я, що дало змогу Семенові Будьонному вдарити по українському війську. Воно 21 листопада мусило перейти Збруч. 26 тисяч старшин і козаків, опинившись хоч і на своїй землі, та в чужій державі, вимушені були скласти зброю. Вони були інтерновані в концтаборах, де терпіли нужду і голод, знемагали від епідемій, тратили бойовий дух і вмирали.

Тим часом захланні сусіди за допомогою західної дипломатії, яка – на свою ж біду – не захотіла сприяти становленню самостійної української держави, розшматували живе тіло України: Закарпаття опинилося під Чехословаччиною, Бессарабія та Північна Буковина дісталися Румунії, Велику Україну загарбала большевицька Росія, Волинь та Галичину окупувала Польща.

Та український народ не припинив боротьби. За даними В. М. Фрунзе, в 1921 році в підросійській Україні діяло близько 40 тисяч повстанців – переважно селян, які боронилися від ленінської продрозверстки. Звичайно, на зиму ця активність підупала, і це мусило знати керівництво УНР у вигнанні.

У колах інтернованих зріла думка допомогти повстанцям, зробити ще одну спробу визволити Україну. Керівництво УНР, яке діяло на території польської держави в нелеґальних умовах, зуміло домовитися з польською владою, щоб вони не перешкоджали спорядженню в Україну бойових груп.

23 жовтня 1921 року у Львові за наказом Головного отамана Симона Петлюри почав діяти Штаб повстанської армії в Україні. Командувачем армії був призначений генерал-хорунжий Юрко Тютюнник, начальником штабу – полковник Юрко Отмарштейн. Готувався Другий Зимовий (або ж Листопадовий, Льодовий) похід. Охочих поляки звільняли з концтаборів, але зброю та спорядження штаб мусив роздобувати сам усіляками правдами та неправдами. Учасники походу згадували: кому дісталася поржавіла ґвинтівка, інший мусив скинути пасок, щоб було на чім ту ґвинтівку носити, а хто йшов геть без нічого в надії відбити зброю у ворога. Не всі мали й чоботи – деякі йшли в постолах.

Похід вирішили розпочати одночасно трьома групами. Бессарабська група під проводом генерал-хорунжого Андрія Гулого-Гуленка зазнала поразки, щойно перейшовши кордон. Подільська група під орудою полковника Михайла Палія-Сидорянського, потім полковника Сергія Чорного, пройшла рейдом 1500 км аж під Київ, громлячи окупантів, і щасливо повернулася за кордон, утративши трьох убитими і маючи 25 поранених.

Третя, найбільша, але найгірше озброєна, Волинська група під проводом самого генерал-хорунжого Юрка Тютюнника вирушила в похід 4 листопада 1921 року двома бригадами, що ними командували полковник Леонід Ступницький та генерал-хорунжий Володимир Янченко. На 894 вояків (разом із командуванням 902) мали всього 400 ґвинтівок, 120 тис. набоїв, 6 кулеметів, 120 ручних ґранат.

Уночі 4 листопада тютюнниківці біля села Борове (за 30 км від Олевська) роззброїли прикордонну польську залогу, перейшли кордон. 5 листопада розгромили загін чекістів у селі Журбовичі, декілька продзагонів, а награбований ними хліб роздали селянам. 6–7 листопада захопили Коростень, але не змогли його втримати: з Житомира надійшли два бронепотяги й тисяча курсантів Школи червоних старшин. Та все ж повстанці встигли звільнити з в'язниці 470 в'язнів, переважно, селян, які не здали хліба продзагонам. Полковник Отмарштейн вважав здачу Коростеня поразкою і радив повертатися за кордон, та генерал-хорунжий Тютюнник вирішив іти далі на схід, щоб з'єднатися під Києвом з Подільською групою. Рушили через Дідковичі (08.11), Обиходи, Ксаверів, повернули південніше в напрямку станції Чоповичі (10.11), що західніше Малина, далі рухалися на південь у напрямку Радомишля з наміром захопити його. Востаннє перепочили 11.11 в с. Заньки. Але біля сусідньої Чайківки 12 листопада їх перестріла бригада Григорія Котовського, яка надалі невідступно їх супроводжувала, вчиняючи дрібні наскоки та шукаючи вигідної для бою позиції. Повстанці вступали в бої, котовці зазнавали відчутних утрат.

Валка, обтяжена пораненими, з боєм перейшла 13 листопада річку Тетерів у селі Городське і шлях Житомир–Київ, але раптом із Войташівки (тепер – Квітневе) різко повернула біля села Кочерів на північний схід у напрямку Димера, де мала з'єднатися з Подільською групою. Ішли з боями три з половиною доби без перепочинку (від Заньок) правобережжям Тетерева через села Ставецька Слобода, Раївка, Кодра, Нова Буда. У селі Леонівка 15 листопада дізналися, що Подільська група пройшла тут буквально кількома днями раніше. Надії на об'єднання не було. Аж тоді вирішили рухатися на захід, до польського кордону.

Уночі проти 16 листопада загін переправився через річку Тетерів між селами Колінці і Блитча, зайнятими котовцями. Береги річки болотисті. Тоді випав глибокий сніг, був мороз, але лід був тонкий. З переправи майже ніхто не вийшов сухим. Щоб переправити поранених, вози і сани ставили одні на одні. Змучені походом, доночували в Малих Миньках, де затрималися майже до полудня 17 листопада. Щойно валка підвід вийшла на поле в напрямку села Звіздаль, як на неї напала червона кіннота, біля трьох тисяч шабель. Зав'язався жорстокий бій, у якому загинуло близько 400 повстанців. Котовці рубали й поранених на підводах, і беззбройних підводників-їздових. Тільки 120 старшин і козаків зі штабом включно, хто був на конях, у тому числі Ю. Тютюнник, В. Янченко, Ю. Отмарштейн, зуміли пробитися до лісу під селом Звіздаль і через села нинішніх Коростенського, Ємільчинського та Олевського районів 20 листопада прорватися за кордон біля с. Купіль. 537 старшин і козаків потрапили в полон, у тому числі багато поранених.

Півтора кілометрами південніше села Звіздаль (нині – Народицького району), на полі, де тепер радіоактивний могильник, стоїть пам'ятник червоного ґраніту з написом: «Бійцям бригади героя громадянської війни Г. І. Котовського, які в листопаді 1921 року розгромили в цих місцях велике угруповання білобандитів. Встановлено на честь 70-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції». Тобто в 1987 році. «Білобандитів»… Так фальсифікується історія.

Полонених, у тому числі й поранених, тримали в церкві с. Малі Миньки, 18.11 їх відконвоювали до містечка Базар, зачинили в церкві та двох синагогах. Базарці пам'ятають це. Галина Василівна Єсипчук, яка мала тоді 16 років, розповідала нам 1990 року, що її батько (суддя) якраз заколов кабана, то мати дала їй вузол свіжини й веліла віднести полоненим до церкви. Інші жінки теж приносили харчі. Варта пропускала їх. А ще Галина Василівна носила містечковому фельдшерові полотно для перев'язок. Він дуже зрадів, бо не мав чим перев'язувати поранених, яких у нього була повна хата.

21 листопада 1921 року 359 полонених, у тому числі й поранених, котовці вивели за село, зачитали постанову «п'ятірки» про розстріл їх як «ворогів народу». Запропонували перейти на бік червоних, але вістовий Степан Щербак за всіх відповів, що України вони не зрадять. Розповідають, що померли, співаючи гімн «Ще не вмерла…». Що українські вояки чинитимуть саме так, Котовський не сумнівався, тому заздалегідь примусив селян викопати дві довжелезні ями…

…Серед людських городів у Базарі були дві занедбані могили, поросли бур'янами. Одна метрів 60, друга – метрів 40. В одній, кажуть, розстріляні, а в другій померлі поранені.

Та ж Галина Василівна Єсипчук пам'ятає, що деяких полонених справді відправляли до Києва. Хтось із базарців і там пробував передавати їм харчі, але довідався, що їх уже розстріляли. Тут, у Базарі, тижнів через два після розстрілу вона в подруги бачила одного українського воїна, розмовляла з ним. Такий інтеліґентний був, каже. Розповідав, що у війську було багато освічених людей. Він якимось дивом вибрався з могили. Дивно, що не тікав з Базару, де ще деякий час стояли котовці. Отож вони вп'ймали його і розстріляли вдруге… Ця російськомовна інтеліґентна жінка не могла розповідати про ті звірства без сліз…

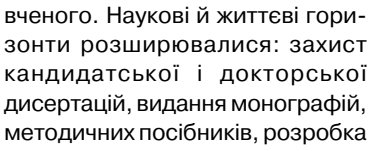
А світлу пам'ять героїв Базару вшанували аж восени 1991 року житомирські організації УРП, СНУМу та РУХу – встановили на могилі хрести і таблицю з іменами всіх 359 героїв. Вонибули освячені 17 листопада в присутності кількох сотень людей – місцевих і приїжджих з усієї України.

2000-го року коштом Об'єднання українських вояків і Української Автокефальної Православної Церкви Великобританії на могилі встановили пам'ятник роботи житомирського скульптора Олександра Бориса. 2002 року поблизу тих могил перепоховали рештки вояків, які загинули на полі бою. Їхні могили в лісах знайшли базарець Павло Єсипчук та житомирянин, у минулому політв'язень Сергій Бабич.

Василь ОВСІЄНКО

ТАЛАНТИ

У ПОШУКУ ТАЇНИ



У світлиці оновленої після ремонту Івано-Франківської обласної універсальної бібліотеки відбулось чергове засідання клубу «Галицькі кмітливці», на якому презентував творчий і науковий доробок професор, академік Академії технологічних наук України, директор Центру інформаційних технологій Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Павло Федорук.

Шлях до наукових вершин Павло Іванович розпочав з фізико-математичного факультету Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника після закінчення ЗОШ № 18. Доля його звела з чудовою людиною – відомим ученим Дмитром Фреїком, який посвятив студента в таїну наукової праці. Жага знань і любов до кібернетики привели випускника до інформаційного відділу університету, який згодом став Центром інформаційних технологій – дітищем молодого вченого. Наукові й життєві горизонти розширювалися: захист кандидатської і докторської дисертацій, видання монографій, методичних посібників, розробка електронних курсів дистанційного навчання, захист 19 авторських свідоцтв, премія ім. Г. Терсенова, публікація більш як 60 статей у фахових вітчизняних та зарубіжних виданнях, присвоєння звання професора…

Відповідаючи на запитання гостей, молодий вчений скромно зазначив, що змалку звик працювати й завжди ставив собі запитання «чому?» і весь час шукає відповіді, а в результаті робить відкриття. А мета – створити українську кібернетику XXI століття. Для цього він намагається бути у спортивній формі, тому займається східними видами спорту. Не тільки сам, а й долучає молодь. Упевнений в тому, що тільки здорова нація може добитись великих успіхів.

На закінчення зустрічі завідувачка відділу економіко-виробничої літератури Надія Пасяка проінформувала учасників клубу про наявну літературу й періодичні видання, які налічують біля 400 тис. книг та 585 журналів і газет.

Святковий настрій своїми піснями створила юна співачка – учениця 7 класу ЗОШ № 7 Іринка Стецько (педагог – Тетяна Шиптур). Українські пісні в її виконанні звучали щиро і професійно.

Зорина ФЕРНЕГА

ПРОБЛЕМИ І РІШЕННЯ

ПОЛІЕТИЛЕНОВЕ ЛИХО

Купуючи продукти, зауважила, що продавці всі товари запаковують в окремі поліетиленові одноразові пакети. Вдома ми викидаємо їх, бо для іншого використання пакети часто непридатні.

Я задумалася над цим: сім'ї з двох осіб щодня викидають 8–10 поліетиленових одноразових пакетів! А довкола – безліч інших, значно більших, родин. Скільки ж поліетиленових пакетів опиняється у смітниках нашого міста, області, країни? Але ж сміття не зникає саме собою після того, як ми винесемо його з дому. Сміттепереробна галузь в області не розвинена. Все просто вивозиться у спеціально відведене місце. І якщо органічні продукти розкладаються швидко, то для поліетиленових пакетів потрібні роки.

Буваючи в інших країнах, помічала, що там використовують паперові одноразові пакети. Це чудова альтернатива.

Наша організація провела анкетування серед покупців п'яти івано-франківських супермаркетів. В опитуванні взяли участь 467 людей з різних районів міста. Серед них 298 жінок, віком від 20 до 56 років, та 169 чоловіків, віком від 22 до 60 років. За результатами опитування, більшість покупців не задумується про кількість використовуваних поліетиленових пакетів і не відмовляється від них при запаковуванні. Проте, люди не проти використання паперових пакетів. Вважають, що для широкого впровадження цієї практики необхідно більше інформації у ЗМІ, у продуктових торгових точках, освітні дії у дитячих садках, школах.

Підсумувавши опитування, члени Івано-Франківської обласної організації «Молода Просвіта» звернулися за підтримкою до Посольства Королівства Норвегії в Україні й отримали змогу реалізувати проект «Проведення заходів, спрямованих на зменшення використання у побуті мешканцями Івано-Франківська одноразових поліетиленових пакетів».

У рамках проекту проводитиметься ряд заходів.

Перш за все, ми розмістимо у торгових точках і на інформаційних стендах міста плакати з корисними порадами щодо зменшення використання поліетиленових пакетів. Поради, як і інші дії, дуже прості, але їх виконання позитивно вплине на довкілля.

1. ЙДУЧИ ЗА ПОКУПКАМИ, ВІЗЬМІТЬ ЗАЗДАЛЕГІДЬ ПАКЕТ ЧИ СУМКУ З ДОМУ!

Не купуйте щоразу новий поліетиленовий пакет. Виробіть звичку носити один-два великі та декілька маленьких пакетів у своїй сумці чи наплічнику.

Якщо ви відвідуєте ринок чи супермаркет у середньому тричотири рази на тиждень і щоразу купуєте поліетиленовий пакет, щоб взяти покупки з собою, то протягом року приносите додому приблизно 160 пакетів. Користуючись пакетами 20 хвилин, 90 відсотків з них люди викидають у смітник. Так само чинять ще сотні тисяч українців.

2. ВІДМОВЛЯЙТЕСЯ ВІД ЗАЙВИХ ЗАПАКОВУВАНЬ У МАГАЗИНАХ ТА НА РИНКАХ!

Змініть своє ставлення до запакованих товарів. Щоразу ви приносите багато пластикових упаковок та пляшок з магазину. А крихітних пакетиків, у які запаковують кожну маленьку піґулку в аптеці, – ще більше. Результат – земля просто не в змозі переробити таку кількість відходів.

3. ВИКОРИСТОВУЙТЕ ПОЛІЕТИЛЕНОВІ ПАКЕТИ ЗАМІСТЬ СМІТТЄВИХ!

Якщо у вашому домі безліч полі-етиленових пакетів, не викидайте їх – використовуйте замість сміттєвих. Ви здивуєтесь, але поліетиленових торбинок настільки багато, що сміттєві пакети не доведеться купувати!

4. ПРИДБАЙТЕ КРАСИВУ СУМКУ З ТКАНИНИ!

Користуючись багаторазовою сумкою для покупок, ви не лише зменшуєте кількість пластикового сміття, а й заощаджуєте декілька десятків гривень на рік.

5. ВИМАГАЙТЕ ЗАМІНИ ПОЛІЕТИЛЕНОВИХ ПАКЕТІВ НА ПАПЕРОВІ!

Запишіть це побажання у книзі пропозицій у магазинах, які ви відвідуєте!

Після цього буде проведена акція з заміни в деяких супермаркетах міста поліетиленових пакетів на паперові, які ми виготовимо у рамках проекту. На них будуть ті ж заклики до споживачів щодо зменшення використання поліетиленової продукції.

Також покажемо на центральній площі міста документальний фільм про забруднення навколишнього середовища і шкоду природі від поліетилену.

Проведемо разом із волонтерами збір поліетиленового та іншого сміття на берегах річок. А кульмінацією буде збір підписів мешканців Івано-Франківська та громадських організацій під відкритим листом-зверненням до власників бізнесу роздрібної торгівлі про скасування вільного розповсюдження одноразових поліетиленових пакетів у торгових закладах, ринках та встановлення на них мінімальної ціни 5–10 копійок.

Зробімо бізнес соціально відповідальним!

Усі, хто бажає залишити свій підпис, можуть звертатися за адресою: **вул. Грушевського, 18, Народний дім «Просвіта»** (щодня від 8.00 до 20.00). Лист знаходиться у чергового. Якщо ви бажаєте отримати вищезгадані плакати, аби розмістити у вашому населеному пункті, або додаткову інформацію, звертайтесь за номерами: **(0342) 54-06-09 чи (050) 67-87-602.**

Щороку збільшується кількість країн, де ухвалюють закони про заборону використання поліетиленових пакетів. Натомість покупцям пропонують пакети з органічної сировини. Поки в Україні не ухвалені відповідні закони, відповідальність за довкілля повністю лежить на кожній окремій людині – саме на вас!

Євгенія БАРДЯК,
голова Івано-Франківської обласної організації «Молода Просвіта»

ВІДКРИТТЯ ІМЕНІ

У ПОШУКУ ПРАВДИ І СПОЧИНКУ

(Закінчення. Поч. у № 45)

* * *

Народився Володимир Самійленко 03.02.1864 р. у Великих Сорочинцях на Полтавщині. Закінчив полтавську гімназію. А з 1884 р. навчався на філологічному факультеті Київського університету, де вивчав стародавні мови – латинську і грецьку, французьку й італійську. Та через матеріальну скруту закінчити університет не мав змоги. Тож працював деякий час телеграфістом. У безвиході, в пошуках засобів життя переїжджає: з 1886 р. він – у Чернігові, де редаґує «Земский сборник»; на земській службі побував у Катеринодарі й Миргороді.

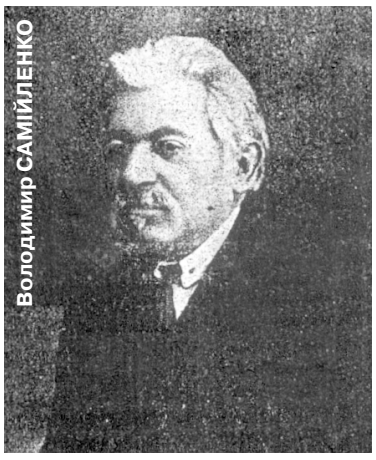
В міжчасі займається літературною творчістю. Перші його поезії з'являються 1884 року саме в галицьких часописах. А 1888 року Володимир Самійленко на запрошення Кирила Трильовського приїжджає до Галичини, зокрема, на Снятинщину. Згодом, 1922 р., у своїх спогадах «З українського життя в 80-их роках XIX століття» згадував: «З молодіжи тодішньої найближче познайомився з Кирилом Трильовським, котрий запросив мене гостювати до себе в село Будилів, коло Снятина, де його батько був парохом. Живучи у Трильовського, я разом з ним одвідував інтеліґенцію в поблизьких селах, переважно попів, і міг бачити, настільки ті різняться від наших українських, бо і більш освічені, й живуть культурним життям, і є ватажками народу, ведучи його національним шляхом».

Від 1905 року – першої російської громовиці – В. Самійленко замешкав у Києві, працював у редакції українського часопису «Рада». З поразкою революції 1907 року вимушений був податися на Чернігівщину: у містечку Добрянці працював нотарем.

За часів Української Народної Республіки жив у Генеральному секретаріаті Центральної Ради. Свідомий своєї мети, В. Самійленко був серед піонерів українського національного відродження, його буйна уява вибудувала справедливий лад на рідній Україні, яка через морок віків виборювала свою волю й державність. Він бачив, як на державну суверенність українського народу чигають численні вороги. І своїм поетичним словом закликав українську спільноту до завзятої, боротьби зі «старшобратерськими» червоними забродами. Та кривава доля не оминула Україну. Поразка національно-визвольної революції боляче вразила його самобутній і яскравий характер…

* * *

…1919 року Володимир Самійленко разом із донькою Галиною Шах (Шаховою) – знову в Галичині, на вже знайомій йому Снятинщині. Хворий, зі зараженою душею, з тяжкими думами. Замешкав у селі Карлові (нині – Прутівка). Перебував під захистом сестер-служебниць. Навідувався до Снятина.


Володимир САМІЙЛЕНКО

З осені 1922 року письменник переїхав до села Милування (нині – Тисменицького району), де перебував на утриманні кооперативно-господарської школи товариства «Просвіта». Тут він читає лекції з географії та історії української літератури. Не полишає літературних справ: пише спогади з українського життя в Києві у 80-их роках XIX століття, завершує поему «Фіґаро».

Долею хворого письменника опікуються Марко Черемшина і Василь Стефаник. З їхньою допомогою Володимир Самійленко з дочкою із с. Милування переїжджає до Снятина. Із листа Марка Черемшини до Володимира Гнатюка: «Тут, у Снятині, мучиться письменник Самійленко з донькою Шаховою. Чи нема йому підпори зі Львова? Він голий-босий і донька теж, а зима вже таки надходить. Може б, хвальна редакція поштурмувала там дещо у Львові, а може, і виділ Товариства ім. Т. Шевченка взяв би його на удержання до своєї Белелуї і дасть директиви своєму зарядцеві п. Зарембі, щоб заїхав і забрав його з донькою до Белелуї» (01.10.1923 р.).

Та не склалося на краще і у Снятині. В лютому 1924 р. В. Самійленко переїхав до села Карлів (на Снятинщині), де ним і його донькою заопікувалася Ядвига Онищук – дружина педагога й етнографа, а на той час – завідувача Етнографічного музею ВУАН (м. Київ) Антона Онищука.

Того ж року тут, у Карлові, помирає дочка письменника – Галина Шахова. Там же похована. Смерть доньки чорною тугою відобразилася у серці Самійленка. Тяжко переживав фізичні й душевні тортури. Опанований пекучою тугою за рідним краєм, Володимир Самійленко у червні 1924 року повертається до зрадянізованої України – до Києва.

12 серпня 1925 року, у самоті, у забутті зболіле серце страждальця-мрійника зупинилося…

Володимир МОРОЗЮК,
член НСПУ

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО

Ярослав Климишин – фізик, працює науковцем в НТУНіГ, раціоналізатор, винахідник, автор численних винаходів, нагороджений дипломами, грамотами, співпрацює з нафтовиками, медиками. У вільні хвилини любить записувати свої віршовані думки.

* * *

Коли малим був, як згадаю –
Про все, що бачу, то й питаю:
Чом на ніч сонечко сідає,
А зранку знову воно сяє?..

Чому йде дощ згори вдолину?
Чом річка плине без упину?
Чом зайчик по траві стрибає?
Чому корова не літає?

Чому грушки собі ростуть,
А як дозріють, то впадуть?
На хмарку воду хто несе,
Що потім дощ із неї йде?

«Ну, так заведено…», – хтось каже.
І навіть мати не підкаже,
Й сама задумалась про це,
Чом курочка несе яйце…

Тепер нікого не питаю,
Тому що сам напевне знаю:
Про все не можна розпитати,
Тому що все не можна знати.

Я слухав тих, хто поясняв,
Та все ж потроху й сам пізнав:
Що так у світі усе є,
І не залежить, чи я є.

…Чому старіють і вмирають,
В моєму віці не питають.

Жартівливі роздуми

Хочу, хочу, хочу,
Та не знаю що.
Маю, маю, маю,
Та завжди не то.

Добре й зле буває –
Не щастить мені.
Хтось що хоче – має,
Я що хочу – ні!

Чом зло для одного,
Іншому – добро?
Що б мені зробити,
Щоб так не було?

А коли щось маю
(віриш ти чи ні).
Сам себе питаю:
Нащо то мені?

МАЙЖЕ РЕЦЕНЗІЯ

ДЕВ'ЯНОСТІ ЗАЛИШАЮТЬСЯ

Мені шкода, що ця книжка не має сторінок хоча б чотириста, тоді б насолода від її читання стала б триваліша, а проникнення в літературний процес 90-их було б глибшим і розкішнішим.

А так «Дев'яності навиворіт» Євгена Барана прочитуються на одному подиху. Письмо рівне, цікаве, без натужної еквілібристики слів, не позбавлене іронії і художнього смаку.

Враження, наче автор щойно побачив життя і тут же його описав. Напевно, це і наслідок певних Євгенових щоденникових позначень цікавих фактів того літературного життя, де так багато живих персонажів, і Євген тут над ними – деміург. А на тлі літературного буяння проростає Євгенове і його сім'ї та родини буття у стосунках з найближчими друзями.

Письмо його по-готичному скупе і точне, в оцінках тих поетів і прозаїків, вчених і просто його знайомих, які вже стали історичним фактажем.

Якби взяти й порахувати всі імена, згадані в книжці, гадаю, реєстр сягнув би під дві сотні. Але оскільки лінуюся рахувати, то нехай це припущення буде на моїй совісті.

Крок за кроком (ще краще сказати: рік за роком) автор відстежує літературний процес 90-их років XX століття. Автори – книжки, книжки – автори, наче кадри фільму, змінюють один одного. І все це кількома, так-так, скупими рядками, але кожному вистачає відведеного йому місця, кожен згаданий засвідчується на сторінках книжки і живе своїм життям уже поза нею, облаштовуючи власний літературний світ.

Кого лише не зустрінеш у ній: Степан Процюк, Юрій Андрухович, Іван Андрусяк, Іван Ципердюк, Любомир Стринаглюк, Роман Піхманець, Олесь Ґордон, Василь Тулай, Ольга Слоньовська і Ольга Деркачова, Володимир Єшкілєв, Олег Соловей, Василь Слапчук, Петро Сорока, Юрій Мушкетик, Павло Добрянський… Та всіх і не перелічити.

Автор обережно дає свої оцінки письменникам, книжкам, практично не зауважено якоїсь гострої критики, неприйняття того чи іншого твору. Є певні симпатії чи антипатії, щось неприємне і відсторонене. І все це кількома штрихами, невимушена, але проте зацікавлена розмова з бажанням заінтриґувати читача без власне інтриґи.

Через всі ці розсипи слів, численні образи людей проглядає частина життя, інакше – біографії самого Євгена Барана. Тут – його батьки, власна сім'я, родина близька і дальня, друзі, приятелі, колеґи, все, як і має бути в такій літературі.

А література направду добротна, варта уважного прочитання, варта заглиблення і роздумів. Читається книжка, може, краще не за один прозовий твір, бо це і є проза життя, літератури й самого літератора.

Євген Баран у цьому році зробив для себе до свого ювілею чудовий подарунок, точніше два. Спершу вийшла його вагома книга «Тиша запитань». А через кілька місяців – ще одна: «Дев'яності навиворіт». До речі, і назва оригінальна, як і сам автор зі своїм неповторним письмом і образом в українській літературі. Видавництво «Супрун», яке випустило книжку, може пишатися нею – для нього вона особлива. А решту скаже читач. Звичайний читач. Хоча будуть і інші, які бачать літературу і на лице, і навиворіт.

Василь БАБІЙ

ВАРТО ЗНАТИ

ЯК МІНЯТИ ВАЛЮТУ

Набрала чинності тимчасова заборона на копіювання документів при скупці банками валюти у фізичних осіб. Як повідомили у пресслужбі НБУ, продаж валюти банкам (фінустановам) на суму до 150 тис. грн. здійснюється за умови пред'явлення клієнтом (резидентом чи нерезидентом) будь-якого документа, який посвідчує особу. У квитанції зазначаютимуться лише дані ідентифікації клієнта, який здійснив продаж іноземної валюти.

Копіювання сторінок документа, що посвідчує особу клієнта, в цьому випадку забороняється.

Продаж готівкової іноземної валюти банками (фінустановами) одній особі в один операційний день у сумі, що не перевищує в еквіваленті 150 тис. грн., здійснюється за умови пред'явлення клієнтом документа, що засвідчує особу та підтверджує його резидентність.

До того ж, касир банку (фінустанови), перевіривши резидентність клієнта, зобов'язаний заповнити відповідну квитанцію про здійснення валютообмінної операції та забезпечити збереження копій сторінок документа, на підставі якого проведена ідентифікація особи. Ці копії засвідчуються відбитком штампа каси банку (фінустанови), пункту обміну валюти.

Дані про особу, отримані у процесі обслуговування клієнтів під час здійснення валютно-обмінних операцій, є банківською таємницею з відповідним режимом їх зберігання, передбаченим главою 10 Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Вищезазначені зміни діятимуть до 1 вересня 2012-го.

ЗАПРОШУЄМО
на вечір відпочинку всіх, кому за сорок…
20 листопада о 17.00 в НД «ПРОСВІТА»